

De paradiso (recensio LF) [Sp.]

75a Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασεν. Νοήσωμεν, ἀκροαταί, ἀξίαν θεοῦ φυτεῖαν καὶ παράδεισον πρέποντα τῇ φιλοκαλίᾳ τοῦ τοιούτου καὶ τηλικούτου δημιουργοῦ. ἐν μὲν γὰρ τοῖς κατόπιν εἴρηται βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, ξύλον κάρπιμον σπεῖρον σπέρμα, ποιοῦν καρπὸν· καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐνταῦθα δὲ πάλιν λέγει Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ. εἰ ἀπὸ τῶν κοινῶν ξύλων ἐνεπέπληστο ὁ παράδεισος, εἶχεν ἂν τὴν οἰκείαν σύστασιν ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως τῶν φυτῶν, καὶ οὐκ ἔδειτο ἐξαιρέτου φυτείας τοῦ θεοῦ τὰ ἐν αὐτῷ ὕστερον ἀναφυέντα δένδρα. νῦν δὲ ἕτερα πολὺ διαφορώτερα καὶ τῷ εἶδει καὶ τῇ γεύσει τῶν προαναδοθέντων ἐκ τῆς γῆς αὐτομάτως τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ φιλοτεχνηθέντα παντοῖα γένη φυτῶν καθειστήκει, καὶ ὑπ' αὐτῆς δηλοποιεῖται σαφῶς τῆς γραφῆς. Καὶ ἐξανέτειλε, γὰρ φησιν, ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρώσιν. ὥσπερ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἐξαιρέτου τῆς πλάσεως παρὰ τὰ λοιπὰ ζῶα ἠξίωσεν, οὕτω καὶ τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ ἀνθρώπου 76a τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἔργον ἐποίησε, τόπον ἐπιλεξάμενος ὑπερφέροντα τῆς ὅλης κτίσεως καὶ διὰ τὸ ὕψος ἀνεπισκόπητον, θαυμαστὸν τῷ κάλλει, ἀσφαλῆ τῇ θέσει, λαμπρὸν τῇ κατὰ πάντων ὑπεροχῇ καὶ τῷ καταλάμπεσθαι πάσαις ταῖς τῶν ἄστρον ἀνατολαῖς, ἀέρι διαυγεστάτῳ περιχεόμενον καὶ τὴν ἐκ τῶν ὠρῶν εὐκρασίαν ἠδίστην τε ἅμα καὶ βελτίστην ἔχοντα. ἐκεῖ οὖν ἐφύτευσεν ὁ θεὸς τὸν παράδεισον, ὅπου οὐκ ἀνέμων βία, οὐκ ἀμετρία ὠρῶν, οὐ χάλαζα, οὐ πρηστήρες, οὐ λαίλαπες, οὐ σκηπτοί, οὐ χειμερινὴ πῆξις, οὐχ ὑγρότης ἡρινή, οὐ θερινὴ πύρωσις, οὐ φθινοπωρινὴ ξηρότης, ἀλλ' εὐκρατος καὶ εἰρηνικὴ συμφωνία τῶν ὠρῶν ἐκάστης τῷ ἰδίῳ κάλλει κεκοσμημένης καὶ μὴ ἐπιβουλεωμένης παρὰ τῆς γείτονος. οὔτε γὰρ τοῖς ἡρινοῖς κάλλεσι τὸ θέρος προτρέχον τυχὸν τοῦ ἰδίου καιροῦ ἐλυμαίνετο οὔτε πάλιν οἱ θερινοὶ καὶ μετοπωρινοὶ καρποὶ τῇ τοῦ ἀέρος ἀταξίᾳ πολλακίς προκαταφλεχθέντες ἐρρυΐσκοντο καὶ ἀπώλοντο· πᾶσαι δὲ τὸν τόπον ἐκείνον εὐτάκτως αἱ ὥραι περιεχόρευον ἀλλήλαις ὁμαλῶς καὶ ἀλύπως περιπλεκόμεναι καὶ συνδούμεναι, καὶ τὰ παρ' ἑαυτῆς ἐκάστη κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν δωροφοροῦσα ἐξάιρετα καὶ ἀνεπιβούλευτα. 77a καὶ ἡ γῆ δὲ ἐκεῖσε πίων καὶ μαλακὴ καὶ ὅλως ρέουσα γάλα καὶ μέλι καὶ πρὸς πᾶσαν καρπογονίαν ἐπιτηδεῖα, ὕδασι γονιμωτάτοις κατάρρουτος· περικαλλῆ δὲ καὶ ἠδέα τὰ ὕδατα καὶ σφόδρα λεπτὰ καὶ διαφανῆ, πολὺ μὲν ἐκ τῆς ὄψεως ἔχοντα τὸ τερπνὸν πλέον δὲ τοῦ τερπνοῦ τὸ ὠφέλιμον παρεχόμενα.

Πρότερον μὲν οὖν αὐτὸν ἐδημιούργησε τὸν τόπον ἄξιον τῆς ὑποδοχῆς τῶν τοῦ θεοῦ φυτευμάτων, ἔπειτα δὲ ἐνεφύτευσεν αὐτῷ παντοδαπὰ κάλλη δένδρων ὄψιν τε ὁμοῦ χαριεστάτην καὶ ἀπόλαυσιν ἠδίστην τῷ ἀνθρώπῳ χαριζόμενα. πῶς σοι δυνηθῶ ὑπ' ὅψιν ἐναργῶς ἀγαγεῖν τὰ κάλλη τῆς πατρίδος, ὅθεν ἐκπέπτωκας, ἵνα περιαλγήσας ἀξίως ἐπὶ τῇ τούτων στερήσει δυνηθῆς ὀψέ ποτε ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακαλέσασθαι σεαυτὸν καὶ πρὸς ἐκεῖνα παλινδρομῆσαι τὰ βέβαια καλὰ καὶ τερπνὰ καὶ ἀμιγῆ τῶν φαύλων καὶ λυπηρῶν; εἰσὶ μὲν γὰρ κἀνταῦθα λειμῶνες εὐανθεῖς καὶ τὴν θεάν περικαλλεῖς, ἀλλὰ τὸ τούτων χαριέστατον τῇ διανοίᾳ φαντάσθητι. πῶς τὸ ρόδον μετὰ τῆς ἀκάνθης ἐστὶν ὧδε κεκρυμμένον, ἔχον τὴν ἀηδίαν τῇ χάριτι σύνδρομον καὶ μονονουχὶ διαμαρτυρούμενον ἡμῖν ὅτι τὰ τερπνὰ πάντα τοῦ τῆδε βίου, ὧ ἄνθρωποι, τοῖς λυπηροῖς ἀναμέμικται. 78a τῷ ὄντι γὰρ οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν ἀκραιφνές, ἀλλὰ πάση κοσμικῇ εὐφροσύνῃ εὐθὺς ἢ λύπη συμπαραπέπηγε· τῷ γάμῳ ἢ χηρείᾳ, τῇ παιδοτροφίᾳ ἢ μέριμνα, τῇ εὐτεκνίᾳ ἢ ἀποβολῇ, ταῖς περιφανείαις αἰ ἀτιμίαι, ταῖς εὐημερίαις αἰ ζημίαι, ταῖς τρυφαῖς αἰ παρέσεις, ταῖς ὑγείαις αἰ ἀρρωστία. ἀνθηρὸν τὸ ρόδον, ἀλλ' ἐμοὶ κατήφειαν ἐμποιεῖ· ὁσάκις γὰρ ἂν

ἴδω τὸ ἄνθος, τῆς ἀμαρτίας ἀναμιμνήσκομαι τῆς ἐμῆς, δι' ἧς ἀκάνθας ἡ γῆ καὶ τριβόλους ἀνατέλλειν κατεδικάσθη. ἐνταῦθα μὲν οὖν ὀλιγοχρόνιος τῶν ἡρινῶν ἀνθέων ἡ χάρις ἔτι ποθοῦντας ἡμᾶς ἐπιλείπουσα· οὐ γὰρ ἔφθημεν δρεψάμενοι καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν ἀπεμαράνθη. ἐκεῖ δὲ τὸ ἄνθος οὐ πρὸς βραχὺ διαλάμπον εἶτα ἐκλείπον, ἀλλὰ διαρκῆς τὸ τερπνὸν ἔχον καὶ αἶδιον, χαρίεσσαν τὴν ὄψιν καὶ ἀθάνατον, ἀσυντέλεστον τὴν ἀπόλαυσιν· ἡ εὐωδία ἀκόρεστος, ἡ εὐχροια διηνεκῶς ἐξαστράπτουσα. οὐ βίαι ἀνέμων παραλυποῦσιν, οὐ νεομηνία ἀπομαραίνουσιν, οὐ παγετοὶ ἀποπνίγουσιν, οὐχ ἡλίου φλόγῳσις καταφρύσει· ἀλλὰ πνεῦμα μέτριον, λεπτήν καὶ ἡδεϊάν τινα παρεχόμενον αὔραν καὶ κούφως αὐτοῖς καὶ προσηνῶς ἐπιπνέον, ἀδάμαστον χρόνῳ καὶ ἀμάραντον τὴν χάριν αὐτῶν διασώζει. τὰ δὲ τῶν φυτῶν κάλλη ἄξια καὶ αὐτὰ τῆς δημιουργίας καὶ φυτείας τοῦ κτίσαντος· ὅσα φρυγανικά καὶ ὅσα ἔνθαμνα, τὰ μονοστέλεχα, τὰ πολὺκλαδα, τὰ ὑψίκομα, τὰ ἀμφιθαλή, τὰ φυλ λοβόλα, τὰ ἀεῖφυλλα, τὰ γυμνούμενα, τὰ ἀειθαλή, τὰ κάρπιμα, τὰ 79α ἄκαρπα· τὰ μὲν τῇ χρεῖα ὑπηρετούμενα, τὰ δὲ πρὸς ἀπόλαυσιν συμβαλ λόμενα· πάντα μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντα, κατάσκια τοῖς κλάδοις, βρύοντα τοῖς καρποῖς, ἄλλοις ἄλλην χρεῖαν ὁμοῦ καὶ τέρψιν ἀφθόνως ἀποπληροῦσιν. ἐκάστου γὰρ τῶν καρπῶν τούτων πολὺ μὲν τὸ χαρίεν, πλεόν δὲ πάλιν τοῦ τερπνοῦ τὸ χρεῖῳδες.

Ποῖος λόγος παραστήσει σοι τῆς ἡδονῆς ἐκείνης τὸ ὑπερβάλλον; ἔαν γὰρ συγκρίνη τοῖς ὧδε τὰ ἐκεῖ, καθυβρίζει μᾶλλον τῇ παραθέσει ἀποπιπτούσης πολὺ τῆς εἰκόνης πρὸς τὴν τοῦ πρωτοτύπου ἀλήθειαν. πάντα τέλεια, πάντα ὠριμα, οὐ κατὰ μικρὸν ἀύξηθέντα· οὐ γὰρ ἀπὸ ἄνθους ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῷ χρόνῳ προέρχεται, ἀλλ' αὐτόθεν μετὰ τῆς οἰκείας ἀκμῆς ἐκφυέντα, καὶ ἀποτελέσματα φύσεως οὐκ ἀνθρωπίνης ἐπιτεχνήσεως. ἐκεῖ καὶ ὄρνιθων παντοδαπῶν γένη τῷ τε τῶν πτερῶν ἄνθει καὶ τῷ τῆς φωνῆς λιγυρῷ ἀπόλαυσίν τινα θαυμαστὴν προστιθέντα τοῖς ὀρωμένοις· ὥστε διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων εὐωχεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον τὰ μὲν ὀρώντα, τὰ δὲ ἀκούοντα, ἄλλων ἀπτόμενον, ἄλλων ὄσφραϊνόμενον, ἐτέρων ἀπογευόμενον. σὺν τοῖς ὄρνισι δὲ καὶ χερσαίων ζώων παντοδαπῶν θεάματα, πάντων ἡμέρων, πάντων συνήθων ἀλλήλοις καὶ ἀκουόντων καὶ φθεγγομένων εὐσύνοπτα. οὐ φρικτὸς ὁ ὄφις τότε, ἀλλὰ προσηνῆς καὶ ἡμερος, οὐκ ἄγριον ἐπικυμαίνων καὶ ἔρπων κατὰ πρόσωπον τῆς γῆς, ἀλλ' ὑψηλὸς ἐπὶ ποδῶν βεβηκῶς. τοιαῦτα μειλίχια καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἄλογα ζῶα, ὅσα νῦν ἀτίθασσα παντελῶς καὶ ἀμείλικτα. Ἐκεῖ οὖν ἔθετο ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν. ἀλλαχοῦ ἔπλασε κάκεῖ εἰσηγάγεν. ὥσπερ γὰρ τοὺς φωστῆρας πρῶτον μὲν ἐποίησεν ἔπειτα δὲ ἔθετο ἐν τῷ στερεώματι, οὕτω καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε μὲν χοῦν ἀπὸ γῆς, ἔθετο δὲ ἐν τῷ παραδείσῳ. σημείωσαι δὲ ὅτι οὐκ εἴρηται ὃν ἐποίησεν, ἀλλ' "Ὀν ἔπλασεν. ὁ γὰρ ἐποίησε, τὸ Κατ' εἰκόνα ἐστίν· τοῦτο δὲ ἀσώματον. τὸ δὲ ἀσώματον τόπῳ ἀπερίγραπτον. ὅμως μέντοι ἀκολουθεῖ ἐξ ἀνάγκης τῷ πλάσματι καὶ τὸ ποίημα, τουτέστι τῷ σώματι ἢ ψυχῇ. ὁμοῦ γὰρ εἶναι δεῖ τὸ σύνθετον, ἀλλὰ προηγουμένως μὲν τοῦ σώματος ὁ τόπος, ἡ ψυχὴ δὲ κατ' ἐπακολούθησιν περικλείεται τόπῳ διὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα σχέσεως ἢ ἀνακράσεως, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως εἴτουν τῆς νοεῖας οὐσίας. Ἄρα σε εὐφρανα τῇ διηγήσει τῶν τοῦ παραδείσου τερπνῶν ἢ πλεόν ἐλύπησα τῇ τῶν φθαρτῶν παραθέσει; πάντως γὰρ σου ἡ διάνοια ὑψηλὰ καὶ ὑπερκόσμια φρονοῦσα, οἷα δὴ τὸ πολίτευμα ἔχουσα ἐν οὐρανοῖς καὶ πρὸς τὴν ἄνω ἄξιαν ἀφορῶσα, τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἐνενοεῖ καὶ περιεσκόπει ἀκούσεσθαι τι τῶν ἐπηγγελμένων ἡμῖν 81α ἀγαθῶν, "Α οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν οὔτε οὐς ἤκουσεν οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη. τίς οὖν ὁ διηγούμενος, εἰ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν; εἰ οὐς οὐκ ἤκουσεν, πῶς τὸ σὸν ὑποδέξεται; εἰ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, πῶς ἡ ἡμετέρα χωρήσει διάνοια; οὔτε οὖν τὰ σωματικὰ ἐκβάλλομεν καὶ τὰ πνευματικὰ ἐπιζητοῦμεν. ὥς γὰρ ἐπὶ τοῦ νόμου ἦν μὲν καὶ τὸ αἰσθητόν, ἀλλὰ τύπον ἐποίει τοῦ

νοητοῦ, οὕτω καὶ τὸν παράδεισον νοοῦμεν μὲν καὶ σωματικῶς, ἀλληγοροῦμεν δὲ καὶ πνευματικῶς.

Ἐφύτευσε ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολάς. τὰ μὲν ὀνόματα τῶν φυτῶν σεσιώπηται, ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ ἐφύτευσε, δεδήλωται, τουτέστιν ἐν τῇ τρυφῇ· Ἐδέμ γὰρ τρυφή ἐρμηνεύεται. ἄρα οὖν τρυφήν τὴν διὰ στόματος ὀνομάζει τὴν τῆ κοιλιᾶ παραδιδομένην καὶ ἧς τέλος ὁ ἀφεδρῶν, καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ παρὰ θεοῦ χάρις περὶ τὸν ἄνθρωπον γαστρὸς πλήρωσις καὶ σαρκὸς εὐπάθεια καὶ διάχυσις ἡδονῆν ἐμποιοῦσα; ἢ τοῦτο μὲν εἰπεῖν οὐδὲ εὐσεβές; ἀκολασίας γάρ που καὶ ὑβρεως καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν ἀπηγορευμένων ἐφόδιον ὑπερπιαίνειν τὸ σῶμα καὶ καταβαπτίζειν τῷ πλήθει τῶν βρωμάτων τὴν ἐνοικοῦσαν ψυχὴν εὐκατάφορον ποιοῦντα πρὸς πᾶσαν ἀμαρτίαν. οὐκοῦν ἄλλην χρῆ νοῆσαι τρυφήν ἀξίαν θεοῦ, ἵνα καὶ ἡ φυτεία πρέπουσα τῇ γεωργίᾳ τοῦ θεοῦ 82a λογισθῇ. τίς οὖν δύναται γενέσθαι τρυφή ἀγίοις ἀρμόττουσα; ἄκουσον τοῦ λέγοντος· Κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου. Ἐπεὶ οὖν ἄπειρον τὸ ποικίλον τῆς ἀρετῆς καὶ τὸ κάλλος ἀμήχανον, ἀπὸ τῆς πολυτρόπου τοῦ θεοῦ σοφίας τὴν ἀρχὴν εἰληφότα, διὰ τοῦτο γέγραπται ὅτι Ἐφύτευσε ὁ θεὸς παράδεισον οὐχὶ κατὰ ἀνατολήν, ἀλλὰ Κατὰ ἀνατολάς. ἕκαστον γὰρ τῶν πεφυτευμένων παρὰ τοῦ κυρίου φυτῶν ἐν ἰδίῳ φωτὶ ἀρετῆς κεκαλλωπισμένον ἐξήστραπτεν. ἐκεῖ τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα τοῦ εὐφραίνοντος τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ. ἀλλαχοῦ δὲ Χειμάρρους τρυφῆς ὀνομάζεται, τρέφων καὶ αὖξων τῶν νοητῶν ἐκείνων φυτῶν τὰ κάλλη, ὅστις καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς τῆς προκειμένης γραφῆς λέγεται Ποταμὸς ὁ πορευόμενος ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον. Ἐν μὲν οὖν τοῖς κατόπιν ἐγγράπτῳ ὅτι πρότερον τὴν κτίσιν πληρώσας οὕτως ἐπεισήγαγεν εἰς ἀρχὴν οἶονεῖ καὶ κυριότητα ταύτης τὸν ἄνθρωπον, νῦν δὲ τὸ ἀνάπαλιν πρότερον ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ τότε ἐφύτευσε τὸν παράδεισον. ἡ δὲ αἰτία ὅτι ἐκεῖ μὲν, ἵνα πληρώσῃ τὸν οἶκον, τὸν οἰκοδεσπότην εὐθὺς ἐπεισήγαγε καὶ ἵνα μὴ πένητα κτίσας ὕστερον τὴν εὐπορίαν αὐτῷ χαρίσῃται, ἐνταῦθα δὲ τὴν ἐκ προκοπῆς τελειώσιν χαρισάμενος ἀλλαχοῦ ἔκτισε καὶ ὕστερον ἐγκατοικίζει τῷ παραδείσῳ, ἵνα τὸ διάφορον καταμαθῶν τῆς τε ἕξω ζωῆς καὶ τῆς ἐν παραδείσῳ διαγωγῆς ἐκ τῆς συγκρίσεως ἐκατέρων καὶ αὐτῆς τῆς πείρας γνωρίσῃ μὲν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐν αὐτῷ κάλλους, φοβηθῇ δὲ τῆς ἐκπτώσεως τὴν ζημίαν. 83a Ἴνα δὲ νοήσῃ φυτεῖαν ἀξίαν θείας χειρὸς καὶ ἐργασίας, μνήσθητι τῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ παρὰ τοῦ κυρίου πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰρημένων ὅτι Ὑμεῖς ἐστε τὰ κλήματα, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστὶ· δηλονότι ὡς παρ' αὐτοῦ φυτευθέντες. ταύτης εἰσὶ τῆς φυτείας καὶ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου πεφυτευμένοι, ὡς γέγραπται, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθοῦντες. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐν τῷ προφήτῃ· Ἐγὼ ἐφύτευσα ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινήν. ὁ δὲ μιμητῆς τοῦ Χριστοῦ Παῦλος ἀποτολμᾷ καὶ λέγει ὅτι Θεοῦ συνεργοὶ ἐσμεν· θεοῦ γεωργίον ἐστε· Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ὁ δὲ θεὸς ἠύξησεν. καὶ ὁ δίκαιος δὲ ὁ παρὰ τῷ Δαβὶδ ὁμοίωται τῷ ξύλῳ τῷ πεφυτευμένῳ παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρηθήσεται· καὶ πάλιν Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· καὶ Ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετήρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτήν.

Πειράθητι τοίνυν διὰ τῶν τοιούτων διδαγμάτων ἐν περινοίᾳ γενέσθαι τοῦ παραδείσου ἐκείνου καὶ φθάσαι καὶ αὐτὸς εἰς τὰς αὐγὰς τοῦ θείου φωτός· ἔνθα τὸ φῶς τῆς γνώσεως ἀνατέλλει, ἔνθα ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς πεφύτευται. κἂν χωρίον δέ τι νοῆς σωματικόν, δεκτικόν τῶν ἀγίων, ἐν ᾧ πάντες οἱ ἐπὶ γῆς διαλάμπαντες ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς διαιτῶνται τῆς τοῦ θεοῦ ἀπολαύοντες χάριτος κατὰ ἀξίαν ἀμοιβὴν καὶ τῆς ἀληθινῆς καὶ μακαρίας τερπνότητος, οὐκ ἀποπίπτεις τάχα οὐδ' οὕτως τῆς πρεπούσης περὶ αὐτοῦ εἰκασίας. ἐκεῖ γ' οὖν ἐρριζωμένοι εἰσὶ καὶ παγίως ἐρηρσιμένοι αἱ ἀγαθαὶ δυνάμεις, λειτουργοὶ τῶν ἀγίων, αἵς ὁ ἄνθρωπος παρεδόθη

ἀρτιγενής ὢν καὶ πολλῆς δεόμενος 84a συγγυμνασίας πρὸς τὴν τελείωσιν. ἐν ᾧ τὸ σύστημα τῶν ἀγίων, ἐν ᾧ αἱ ἀνατολαὶ τοῦ φωτός, ἐν ᾧ ἡ τρυφή τῆς ψυχῆς, ἐκεῖ ἔθετο τὸν ἄνθρωπον ὁ θεός. ἂν μὲν οὖν σάρκινος ἦς καὶ μεγάλην ἠγῆ τὴν τῶν αἰσθητῶν ἀπόλαυσιν, ἔχεις τὴν ὑπογραφὴν τοῦ σωματικοῦ ἐκείνου παραδείσου καὶ τὴν ἡδίστην ἐμφόρησιν, καὶ πρὸς ταῦτα ἐπείγου ὡς ἐκεῖ εὐρήσων χορηγίαν τρυφῆς ἀδιάλειπτον. εἰ δὲ πνευματικὸς εἶ καὶ ἀνώτερα φρονεῖς τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων, ἀνάβα τῇ διανοίᾳ πρὸς τὰ κάλλη τῶν ἀγγέλων, κατάμαθε τοὺς ἐν αὐτοῖς τῆς δικαιοσύνης καρπούς, ἐνοπτρίσθητι τὸν ποταμὸν τοῦ θεοῦ τὸν πεπληρωμένον ὑδάτων, οὗ τὰ ὀρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, Ἦς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. ἐκείνην τὴν πόλιν διαρρέει ὁ ποταμὸς οὗτος ὁ ἀρχόμενος ἐξ Ἐδέμ, ὁ ποτίζων τὸν παράδεισον. πάντα ταῦτα τῇ διανοίᾳ καταμαθὼν δόξαζε τὸν τούτων δημιουργὸν τὸν τὰ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀγαθὰ διὰ σὲ καὶ τὴν σὴν ἀπόλαυσιν πεπονηκότα καὶ τοιαύτης δόξης σε ἀξιώσαντα, εἰ πρὸς αὐτὸν αἰεὶ ἐπιστρέφεις καὶ συνίεις, παρ' οὗ καὶ ἐφ' ᾧ εἰς τὸ εἶναι παρήχθης· ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.